

KAARINAN

k a u p u n k i

KAARINAN PÄIHDETYÖN KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Kaupunginvaltuusto
hyväksynyt 12.12.2005 § 162

SISÄLLYS

1. JOHDANTO.....	1
2. ASUMINEN.....	4
Yleiset asumispalvelut.....	4
Nykytila ja kehittämishaasteet.....	4
Toimenpide-ehdotukset.....	4
Erityiset asumispalvelut.....	5
Nykytila ja kehittämishaasteet.....	5
Toimenpide-ehdotukset.....	5
3. ARJEN JA SOSIAALISTEN SUHTEIDEN TUKEMINEN	6
Nykytila ja kehittämishaasteet.....	6
Raha-asioiden hallinta osana sujuvaa arkea.....	7
Toimenpide-ehdotukset.....	8
4. TYÖN TUKEMINEN JA TYÖKYVYN ARVIOINTI.....	9
Nykytila ja kehittämishaasteet.....	9
Toimenpide-ehdotukset.....	9
5. HOITO JA KUNTOUTUS	10
Nykytila ja kehittämishaasteet.....	10
Toimenpide-ehdotukset.....	11
6. SEURANTA JA ARVIOINTI.....	12
7. TIIVISTELMÄ	14
LIITE 1	18

1. Johdanto

Päihdetyö on kunnan lakisääteinen tehtävä:

Päihdehuoltolaissa (41/1986) määritellään päihdehuollon tavoitteeksi ehkäistä ja vähentää päihteiden ongelmakäyttöä sekä siihen liittyviä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja sekä edistää päihteiden ongelmakäyttäjän ja hänen läheistensä toimintakykyä ja turvallisuutta. Päihteellä tarkoitetaan alkoholijuomaa sekä muuta päihtymistarkoituksessa käytettävää ainetta. Päihdehuollon järjestäminen ja kehittäminen tarvetta vastaavaksi kuuluu kunnan sosiaali- ja terveyslautakunnalle.

Päihdehuoltolaissa korostetaan elinolosuhteisiin ja elämäntapoihin vaikuttamista. Sosiaalilautakunnan ja kunnan muiden viranomaisten tehtävänä on ehkäistä alkoholin ja muiden päihteiden ongelmakäyttöä yleisesti lisäävien olosuhteiden ja elämäntapojen syntymistä. Sosiaali- ja terveyslautakunnan on seurattava päihteiden ongelmakäyttöä kunnassa ja välitettävä tietoa ongelmakäytön syntyyn, ehkäisyyn ja hoidettavuuteen liittyvistä tekijöistä sekä annettava asiantuntija-apua muille viranomaisille samoin kuin kunnassa toimiville yhteisöille.

Päihdetilastollisen vuosikirjan 2004 mukaan alkoholista aiheutuu edelleen suurimmat haitat. Vuonna 2003 alkoholijuomien kokonaiskulutus oli 48,7 miljoonaa litraa puhdasta alkoholia eli 9,4 litraa asukasta kohti. Kokonaiskulutus sisältää sekä tilastoidun että tilastoimattoman kulutuksen. Alkoholien käyttö hallitsee edelleen niitä sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakaskäyntejä, joihin liittyy joko suoraan tai epäsuorasti päihteiden käyttö. Huumeasiakkaiden osuus on valtakunnallisesti kasvanut yli puolella vuodesta 1999. Kaksi viidestä käytti sekaisin useampaa päihdettä, joka neljäs lääkkeitä ja niin ikään joka neljäs huumeita.

Kaarinassa päihdeasioiden tilaa ja olemassa olevia palveluja ryhdyttiin pohtimaan keväällä 2003. Koolle kutsuttiin monia päihdetyötä tekeviä tahoja. Samana syksynä tämä päihdehuollon kehittämistyöryhmäksi nimetty ryhmä alkoi työstää kehittämissuunnitelmaa, jonka tarkoituksena on ollut selvittää päihdetyön nykytilaa, palvelujärjestelmää ja sen puutteita ja kehittämishaasteita Kaarinassa. Tärkeänä on nähty myös eri toimijoiden välisen yhteistyön kehittäminen ja työnjaon selkiyttäminen.

Kehittämissuunnitelman laatimisessa on ollut kolme tärkeää lähtökohtaa: tärkeimpänä lähtökohtana on ollut tarve kartoittaa olemassa olevia palveluja päihdeongelmallisille sekä kehittää ja parantaa kartoituksesta nousseita puutteita ja ongelmakohtia. Toisena lähtökohtana on ollut päihdepalvelujen laatusuosituksien edellytys kunnan päihdestrategian laatimisesta. Päihdepalvelujen laatusuosituksissa on painotettu päihdestrategian merkitystä, jossa tulisi määritellä miten kunnassa ehkäistään päihdehaittojen syntymistä ja miten päihdepalvelut ja työnjako kunnassa on järjestetty. Kolmantena lähtökohtana on ollut Kaarina-Piikkiön terveyskeskuksen ja sosiaalitoimen välinen yhteistyösuunnitelma, jossa päihdestrategian laatiminen v. 2003–2004 on määritelty sosiaalitoimen vastuulle.

Kehittämissuunnitelman tekemisessä pohjana on ollut Kaarinan huumeiden strategia vuodelta 2001, jossa on käsitelty kaupungin huumeilannetta, ehkäisevää työtä sekä huume kuntoutusta. Tämä strategia pitää sisällään myös eri tahojen puuttumismalleja.¹

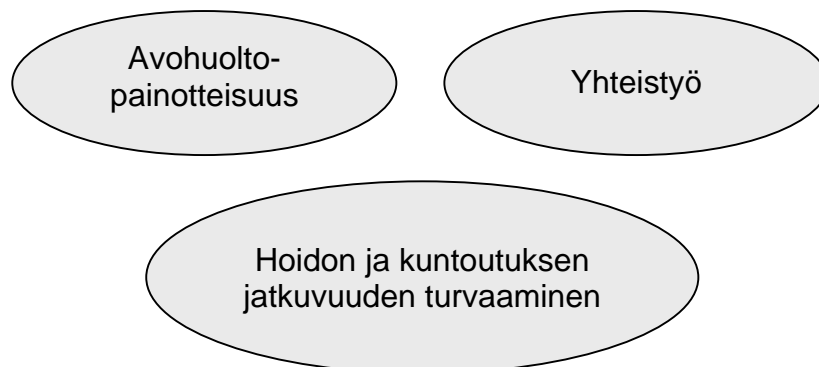
---

¹ ks. Huumeiden käyttäjien hoito-ohjaus Kaarinassa – opas (Kaarina, 2002)

Uuden suunnitelman laatimista aloitettaessa pidettiin tärkeänä, että päihdeasioita katsotaan eri-ikäisten päihteidenkäyttäjien kannalta. Huumetyön strategiassa ei käsitelty sellaisia runsaasti alkoholia käyttävien asiakkaiden arkipäivän ongelmia kuten asunnottomuus tai erityisen tuen tarve asumisessa, työn ja toiminnan erityispiirteet sekä arkielämän sujumisessa olennaiset tekijät kuten raha-asiat. Kehittämissuunnitelmasta rajattiin pois huumeidenkäyttäjien hoidossa ja kuntoutuksessa huomioitavat erityispiirteet

Päihdehuollon kehittämistyöryhmän ensimmäisissä kokouksissa päätettiin perustaa käytännön päihdetyötä tekevien tahojen yhteinen asiakasyhteistyöryhmä, päihdetiimi. Sen tehtävänä on ollut tuottaa ja koota materiaalia kehittämistyöryhmän keskusteltavaksi. Se on kutsunut kuultavaksi eri tahojen asiantuntijoita ja edustajia. Suunnitelmassa esille otetut teemat ovat hyvin käytännönläheisiä ja nousseet keskusteluun asiakastyöstä ja palvelujärjestelmän ongelmakohdista Kaarinassa. Teemoiksi ovat nousseet asuminen, erityisesti tukiasuminen, arjen ja sosiaalisten suhteiden tukeminen, työ- ja päivätoiminta sekä hoito ja kuntoutus. Päihdetiimin toisena tärkeänä tehtävänä on ollut asiakasyhteistyö ja sen kehittäminen. Tiimin on tarkoitus jatkaa asiakasyhteistyöryhmänä ja käytännön kehittämistyön tekijänä suunnitelman valmistumisen jälkeen.

Kehittämistyössä tärkeimpinä linjauksina on nähty avohuoltopainotteisuus, yhteistyö sekä hoidon ja kuntoutuksen jatkuvuuden turvaaminen.

Kehittämissuunnitelmasta on jätetty pois ehkäisevän päihdetyön osuus, jota on laajasti käsitelty Kaarinan huumetyön strategiassa. Tämän strategian päivittäminen valmistuu kevääseen 2005 mennessä. Päivitetty huumetyön strategia ja vastavalmistunut kehittämissuunnitelma on tarkoitus yhdistää päihdestrategiaksi.

Kehittämissuunnitelmassa valitut teemat esitellään lyhyesti, esille nostetaan palveluiden nykytila ja kehittämishaasteet sekä konkreettiset toimenpide-ehdotukset. Toimenpide-ehdotusten osalta suunnitelmaan on määriteltävä vastuutaho sekä toteuttamisen aikataulu. Johdannon jälkeen käsitellään sekä yleisiä että erityisiä asumispalveluja. Kolmas luku sisältää arjen ja sosiaalisten suhteiden tukemisen. Neljännessä luvussa käsitellään työn tukemista ja työkyvyn arviointia. Hoito- ja kuntoutuspalvelut tuodaan esiin viidennessä luvussa. Seuranta- ja arviointiluvussa Kaarinan päihdetyön kehittämissuunnitelmaa tarkastellaan päihdepalvelujen laatusuosituksen ja Alkoholi-ohjelman 2004–2007 näkökulmasta. Lopussa esitetään lyhyt tiivistelmä kehittämissuunnitelmasta.

Kaarinan Seudun Vammaisten Palveluyhdistys ry (Kaseva) ja Kaarinan Nuoret Pajamestarit ry ovat saaneet raha-automaattiyhdistykseltä rahoitusta yhteiseen Poiju-projektiin. Poiju-projekti käynnistyy toukokuussa 2005 ja se on suunnattu kaksoisdiagnoosiasiakkaiden (päihde- ja mielenterveys) palveluohjaukseen. Poiju-projektin myötä Kaarinaan saadaan uudenlaista työmuotoa päihde- ja mielenterveysasiakkaiden auttamiseen. Projektisuunnitelma esitetään tämän työn liitteenä.

Kaarinan päihdehuollon kehittämistyöryhmään ovat kuuluneet:

Heinäaho Anna-Mari	sosiaalityöntekijä, työryhmän sihteeri
Kujanpää Raija	sosiaalityöntekijä
Kärkkäinen Liisa	mielenterveyskeskuksen sosiaalityöntekijä
Laaksonen Satu	vammaistyön ohjaaja
Lehtinen Maarit	asumisneuvoja
Manni Taina	kotipalvelun Almi-tiimin työntekijä
Riittonen Teija	vammaispalveluohjaaja
Saarinen Markku	terveyskeskuksen päihdeterapeutti
Savolainen Terttu	sosiaalityön johtaja, työryhmän puheenjohtaja
Sjöblom Seija	vanhus- ja vammaistyön johtaja

Asiantuntijoina työryhmässä ovat olleet:

Koivisto Tapio	Kaarinan Nuoret Pajamestarit ry, Onnistuva mies -projekti
Nieminen Kimmo	Kaarinan Nuoret Pajamestarit ry, toimintakeskus Nappi & Plätty
Reivo Sanna-Mari	Kaarinan Seudun Vammaisten Palveluyhdistys, Tandem-projekti

2. Asuminen

Yleiset asumispalvelut

Kaarinassa vuokra-asuntokanta on pieni. Sosiaalitoimella ei ole kiintiöitä kaupungin vuokrataloissa.

Nykytila ja kehittämishaasteet

Kaarinassa asuntoja haetaan Hovirinnan Huollosta, VVO:lta tai yksityisiltä vuokranantajilta. Pieniä asuntoja on vähän ja päihdeongelmaisten on vaikea saada normaaleja vuokra-asuntoja vuokra-rästien ja järjestyshäiriöiden pelon vuoksi. Merkintä luottotiedoissa on hyvin usein esteenä asunnon saamiselle. Suurella osalla päihdeongelmaisista on kuitenkin olemassa vuokra-asunto, jonka säilyttämisessä he tarvitsevat tukea. Kesäkuussa 2004 aloitetun asumisneuvoja-kokeilun avulla pyritään ehkäisemään vuokrarästien syntymistä ja tuetaan niiden hoitamista maksusuunnitelmia laatimalla. Kokeilun avulla pyritään edistämään yhteistyötä huoltoyhtiön suuntaan.

Kehittämishaasteet liittyvät sekä asunnon saamiseen että sen ylläpitämiseen ja säilyttämiseen. Asumisen tukeminen ja turvaaminen ovat tavoitteena myös asumisneuvoja-kokeilussa. Asumisen tukemisessa on mukana lisäksi kotipalvelun Almi-tiimi, joka käy mielenterveysongelmaisten ja päihdeongelmaisten kotona auttamassa arjen sujumisessa. Tukimuotona on lisäksi välitystili, jossa asiakkaan raha-asioita hoidetaan sosiaalitoimistosta käsin, tällä varmistetaan vuokranmaksu ja estetään velkaantumista hoidettaessa laskut ajallaan.

Toimenpide-ehdotukset

1) asumisneuvoja- toimintamallin luominen ja vakiinnuttaminen:

* toimintamallin luominen, raportti
vastuutaho: asumisneuvoja
aikataulu: 31.12.2005

* toimintamallin vakiinnuttaminen
vastuutaho: sosiaalityön johtaja
aikataulu: 31.12.2006

2) kotipalvelun Almi-tiimin vahvistaminen (mielenterveysohjaajan viran saaminen, palveluohjauksen mallin luominen)

vastuutaho: vanhus- ja vammaistyön johtaja
aikataulu: 31.12.2006

3) yhteistyön kehittäminen asukasvalinnoissa Hovirinnan Huollon kanssa

vastuutaho: asuntotyöryhmä
aikataulu: 31.12.2005

4) Ikääntyneiden päihdeongelmaisten asumiskäytännöistä ja –mallista sopiminen
 vastuutaho: asuntotyöryhmä ja SAS-ryhmä
 aikataulu: 31.12.2006

Erityiset asumispalvelut

Hovirinnan alueella on kolme välivuokrattua kerrostaloyksiyötä, jotka on vuokrattu sosiaalitoimen asiakkaille, jotka eivät luottohäiriön vuoksi voi saada itse vuokrattua asuntoa. Päihdehuollon tukiasuntoja on tällä hetkellä viidelle henkilölle: kahden asukkaan asuttama omakotitalo sekä pitkään tyhjillään ollut huonokuntoinen omakotitalo, joka on nyt remontoitu. Lokakuussa 2004 tähän tukiasuntoon on valittu uudet asukkaat.

Nykytila ja kehittämishaasteet

Pulmana tukiasunnoissa on pitkään ollut valvonnan ja tuen puuttuminen. Erityisasumiseen ei ole kytketty välitystilin lisäksi mitään tukimuotoja. Myös ilmoituksia tukiasunnoissa aiheutuvista häiriöistä on tullut alueen muilta asukkailta.

Vailla vakituista asuntoa olevia henkilöitä on useita (31.12.2003 12 henkilöä), joiden asuttaminen on hyvin vaikeaa. Tällä hetkellä tukiasuntoja tai välivuokrattuja asuntoja ei ole riittävästi. Kaarinasta puuttuu paikka, jonne väliaikaisesti ilman asuntoa olevia päihdeongelmaisia voisi ohjata.

Kehittämishaasteena on oikeanlaisen ja riittävän tuen ja valvonnan järjestäminen nykyisiin tukiasuntoihin. Asumisneuvojan toimenkuvaan on liitetty tukiasuntojen kotikäynnit ja tuen tarjoaminen asukkaille. Asumisen tukemiseen tulee kehittää tukimuoto tai työskentelymalli, jossa tarkoituksenmukaisesti yhdistetään asumisneuvojan, sosiaalityöntekijän ja muiden tahojen tuki. Asunnottomille asumisneuvoja tarjoaa mahdollisuuden tulla keskustelemaan ja selvittelemään tilannetta.

Toimenpide-ehdotukset

- 1) mallin luominen tukiasukkaiden tukemiseen ja tukiasuntojen valvomiseen
 vastuutaho: päihdetyön sosiaalityöntekijät ja asumisneuvoja
 aikataulu: 31.12.2004
- 2) käytäntö tilapäisasumisen järjestämiseksi
 vastuutaho: sosiaalityön johtaja
 aikataulu: 31.12. 2005

3. Arjen ja sosiaalisten suhteiden tukeminen

Arkielämän asioiden kanssa pärjäämisen vaikeudet ovat usein korostuneita päihdeongelmaisilla. Osalle vaikeudet liittyvät päihdekäytön vaiheeseen, osalle taas vaikeudet ovat jatkuvampiluontoisia kattaen usein ison alueen koko elämäntilanteesta. Arkielämän taitojen hallinnassa on ymmärrettävästi suuria yksilöllisiä eroja mutta puutteet ovat yleisiä.

Oman lisänsä tuo sosiaalisen ympäristön alkoholisoituneisuus – usein sosiaalisia suhteita ei ole muihin kuin runsaasti päihteitä käyttäviin ihmisiin. Tällöin raittiina olominen saattaa olla vain yksin olemista ja yksinäisyyttä, sosiaaliset kontaktit taas ovat sama asia kuin runsas päihteiden käyttö. Päihteettömän sosiaalisen ympäristön tarjoaminen onkin keskeinen osa päihdeongelmaisen arjen tukemista.

Yksi arjessa pärjäämisen esteistä on vaikeudet raha-asioiden hoitamisessa.

Nykytila ja kehittämishaasteet

Päivätoimintaa ja sitä kautta mahdollisuuksia sosiaaliin kontakteihin ja arjen viettämiseen raittiissa ympäristössä on tarjolla Kaarinassa eri muodoissa.

Nappi & Plätty on toimintakeskus, jonka tehtävänä on luoda toimintapaikka ja vaihtoehto päihteiden käytölle. Se on auki arkisin ja tarjoaa yhdessäoloa, erilaisia toimintamuotoja sekä ruokailu- ja peseytymismahdollisuudet.

Kaarinan vanhusten palvelukeskuksen säätiön ylläpitämät *Hovirinnan ja Värttinän palvelukeskukset* sekä *Kuovinkadun toimintakeskus* ovat eläkeläisille tarkoitettuja paikkoja. Kaikissa kolmessa palvelukeskuksessa on mahdollista ruokailla ja saada sauna- päivähoito- ja terveydenhoitopalveluja.

Kaarinan seudun vammaisten palveluyhdistyksellä on avoin kohtaamispaikka *Kiesi*, jossa myöskin on mahdollisuus ruokailla sekä osallistua päivittäin järjestettävään ohjelmaan.

SPR:n *Lähitupa* on avoin vapaaehtoistoiminnan keskus, joka toimii kohtaamis- ja yhdessäolon paikkana Hovirinnan asuinalueen keskellä.

Erilaiset projektit kuten *Onnistuva mies* tukevat sosiaalisissa kontakteissa. Miesten Klubi-illat ja muu ryhmätoiminta tarjoavat ohjelmaa ja vertaistukea miehille viikoittain. Perheiden tukemisessa tärkeässä roolissa on perhetalo *Koivu & Tähti*. Mahdollisuuden raittiiden ihmissuhteiden solmimiseen ja ylläpitoon tarjoaa myös *AA-kerho*, joka kokoontuu Kaarinassa kolmena iltana viikossa.

Kotipalvelussa työ on perushoitoa, joka painottuu kotona selviytymisen tukemiseen (puhtaus, ravinto, lääkkeet). Päihde- ja mielenterveysongelmaisten tukemiseen on Kaarinan kotipalveluun perustettu *Almi-tiimi*.

Mielenterveyskeskuksen päiväyksikkö, on auttanut monia, joilla on vaikeuksia arjen kohtaamisessa mielenterveysongelmien vuoksi. Yksikkö on psykiatrinen hoitopaikka, mutta monilla siellä kävijöistä on ongelmia myös alkoholin kanssa (esim. kaksoisdiagnoosipotilaat).

Päivätoimintapaikat ovat löytäneet kukin oman asiakaskuntansa ja tätä kautta näille paikoille on muodostunut tietynlainen imago, maine. Vääränlaiset mielikuvat eri toimintakeskuksista saattavat estää asiakkaita menemästä niihin.

Kehittämishaasteena sosiaalisten kontaktien tukemisessa on tiedottaminen eri päivätoiminnan mahdollisuuksista sekä projekteista ja vertaistukitoiminnasta. Tiedottamista tarvitaan suoraan asiakkaille, kaupunkilaisille, mutta myös työntekijöille, jotta he osaisivat ohjata toimintaan osallistumista ja tukea sosiaalsiin kontakteihin ja päivätoimintaan.

Ostopalvelusopimus Kaarinan kaupungin ja Nappi & Plätyn kesken on väljä ja epäselvä sen suhteen, mitä kaikkea N & P:n palvelut voivat pitää sisällään ja mitä palveluja kaupunki ostaa.

Kulkeminen toimintakeskukseen on monelle asiakkaalle hankalaa liikuntaesteisyyden tai hankalien kulkuyhteyksien vuoksi.

Vanhusten palvelukeskusten asiakkaat ovat eläkeläisiä ja toiminta ja ohjelma on suunnattu ikäihmisille. Tästä syystä nuoremmilla asiakkailla on todettu olevan vaikeuksia sopeutua toimintaan ja ryhmään. Erityisesti päihdeongelmat näkyvät palveluasumisessa ja tähän liittyvät haasteet koetaan melko vaikeina. Ennen palveluasumiseen tulemistä päihdeongelmat pyritään ennakoimaan ja ehkäisemään.

Nuorille päihdeongelmallisille suunnatut päivätoimintamuodot puuttuvat Kaarinasta. (ks. luku 5)

Raha-asioiden hallinta osana sujuvaa arkea

Monesti päihdeongelmainen joutuu vaikeuksiin taloudellisten asioidensa kanssa. Esimerkiksi vuokria ja erilaisia maksuja saattaa jäädä rästiin.

Sosiaalitoimistolla on tarjolla tukea raha-asioiden hoitamiseen. Asiakkaan kanssa voidaan käydä läpi raha-asioita ja tehdä maksusuunnitelmia. Joissakin tapauksissa asiakkaan suostumuksella voidaan tehdä välitystilisopimus. Tällöin asiakkaan tilin käyttöoikeus on etuuskäsittelijällä, joka hoitaa laskujen maksun ajallaan sekä käyttörahan asiakkaalle. Palvelun avulla vuokranmaksu hoidetaan kuukausittain sekä asiakkaan rahat saadaan riittämään koko kuukaudelle. Välitystili-asiakkuus on auttanut monia saamaan raha-asiansa parempaan hallintaan. Tällä hetkellä tarvetta välitystili-palveluun on enemmän kuin sitä on mahdollista tarjota.

Pankin kanssa tehtävien sopimusten kuten suoraveloituksen ja nostorajoitusten kautta on saatavissa tuki raha-asioiden hoidossa.

Maistraatti voi puolestaan määrätä asiakkaalle *edunvalvojan*, jonka tehtävänä on huolehtia päämiehensä asiain hoidosta. Edunvalvojaa voi hakea asiakas itse tai omainen tai viranomainen voi esittää haettavaksi yleistä edunvalvojaa.

Vuokrarästeihin ja sitä kautta asumisen turvaamiseen saa apua *asumisneuvojalta*, jonka kanssa asiakas voi laatia maksusuunnitelman vuokrarästien lyhentämiseksi.

Toimenpide-ehdotukset

- 1) Nappi & Plätyn ostopalvelusopimuksen tarkentaminen ja selkiyttäminen
vastuutaho: sosiaalityön johtaja ja toimintakeskuksen johtaja
aikataulu: 30.6.2005 mennessä
- 2) Nappi & Plätyn ja Kasevan Kiesin päivätoiminnan muotojen kehittäminen ja asiakasprofiilin selkiyttäminen
vastuutaho: päihdetiimi
aikataulu: jatkuva
- 3) päihdetyön päivätoiminnoista sekä päihdetiimistä tiedottaminen sekä suurelle yleisölle että erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöille
vastuutaho: päihdetiimi
aikataulu: jatkuva
- 4) nuorten päihdeongelmaisten päivätoiminnan kehittäminen (ks. luku 5)
- 5) Nappi & Plätyn ostopalvelusopimuksen tarkennuksen yhteydessä selvitetään mahdollisuus käynnistää ikääntyneisiin päihdeongelmaisiin suunnattava toiminta yhteistyössä Kaarinan vanhusten palvelukeskuksen säätiön kanssa.
vastuutaho: sosiaalityön johtaja, toimintakeskuksen johtaja ja säätiön toiminnanjohtaja
aikataulu: 30.6.2006 mennessä

4. Työn tukeminen ja työkyvyn arviointi

Päihdeongelmia voi esiintyä yhtä lailla sekä työssä käyvien että työttömien kohdalla. Työllisyyteen liittyvät ongelmat ovat korostuneita päihdeongelmaisten keskuudessa. Päihdeongelmainen kuuluu usein vaikeimmin työllistettävien ryhmään.

Nykytila ja kehittämishaasteet

Työllistämiseen on tarjolla useanlaisia ja usean tahon tarjoamia palveluita: työvoimatoimisto, Kela, kunta jne. Tuen muodoista mainittakoon työllistämisen- ja yhdistelmäetuki, toimeentulotuella työllistäminen, työharjoittelu, kuntouttava työtoiminta ja avotyö. Kuntouttavaan työtoimintaan ja avotyöhön sisältyy lisäksi ohjausta ja tukea. Työkykyisyyden selvittämiseksi on tarjolla työkokeilu, työkyvyn arviointia ja eläkeperusteiden selvittelyä.

Työllistämisen tukitoimet ovat varsin monimuotoisia mutta myös monimutkaisia. Edellytykset eri tukitoimiin ovat erilaisia ja osittain toisiaan poissulkevia. Työntekijän on usein vaikea ymmärtää eri työllistämismahdollisuuksia niiden monimuotoisuuden vuoksi. Päihdeongelmaisille työllistämisen tukitoimet ennaltaehkäisevät usein päihdeongelman pahenemista ja edesauttavat taloudellisessa selviytymisessä ja arkipäivässä.

Työvoimatoimiston näkökulmasta päihdeongelmaisten pulma on mm. vaikeus pitää työnhaku voimassa. Ilmoittautuminen ja sovitusta ajoista kiinni pitäminen usein unohtuu. Työssä ollessa asiakkaiden ongelmat tulevat usein esille poissaoloina ja/tai alkoholin käytöllä työpaikalla tai työsuhteiden katkeamisina. Seurauksena on taloudellisen tilanteen heikentymistä karenssin, työssäoloehdon ja toimeentulotuen alentamisen vuoksi. Toisinaan työntekoon ei löydy motivaatiota lainojen ja ulosottojen vuoksi.

Pitkäaikaistyöttömille tehtävässä aktivointisuunnitelmassa tulee usein esille päihdeongelmaa liittyneenä oheissairauksiin. Moni, etenkin iältään vanhempi, päihdeongelmainen on tosiasiallisesti työkyvytön. Näiden henkilöiden asiaa selvitetään usein asiakasyhteistyöryhmissä ja ohjataan työkyvyn ja eläkemahdollisuuksien selvittelyyn. Nimenomaan päihdeongelmaisten kohdalla olisi tarvetta palveluohjaajalle, joka kulkisi asiakkaan matkassa eri viranomaisissa ja asiain hoidon eri vaiheissa. Kaarinan Nuoret Pajamestarit ry:n ”Elämän syrjästä kiinni” -projektin puitteissa tällainen toiminta osoittautui tarpeelliseksi.

Toimenpide-ehdotukset

1) tiedottaminen erilaisista työllistämismahdollisuuksista työntekijöille vastuutaho: päihdetiimi aikataulu: jatkuva   2) yhteistyön kehittäminen työllistämistoimintaa järjestävien tahojen kanssa kutsuamalla koolle laajennettu päihdetiimi kahdesti vuodessa vastuutaho: päihdetiimi aikataulu: kaksi kertaa vuodessa

5. Hoito ja kuntoutus

Päihdehoidon ja kuntoutuksen palveluilla on pitkä perinne Suomessa ja vastuuta hoiksi on päihdehuoltolaissa asetettu kuntien sosiaali- ja terveydenhuolto. Tapana on jaotella palvelut toisaalta perus- ja erityispalveluihin ja toisaalta avo- ja laituskuntoutukseen.

Nykytila ja kehittämishaasteet

Pulmalliseksi on koettu mm. seuraavia asioita. Hoitoonohjaustilanteisiin joutuvilla työntekijöillä ei ole riittävästi tietoa käytettävissä hoitomahdollisuuksista olevista hoitopaikoista. Niinikään hoitopaikan valinnassa helpottavaa kriteeristöä tai preferenssejä ei ole määritetty.

Varhaisvaiheen puuttuminen on osoittautunut tehokkaaksi ja kannattavaksi toimintamalliksi. Sen avulla ongelmakehitys voidaan usein katkaista ennen kuin ongelma syvenee ja varsinainen hoito on tarpeen. Nuorten kohdalla puuttumismalleja Kaarinassa on kouluissa, terveyskeskuksessa ja sosiaalitoimessa. Aikuisten kohdalla varhaispuuttuminen ei ole säännöllistä. Esimerkiksi terveydenhuollossa on joissakin kunnissa menestyksellisesti käytetty ns. mini-interventiota.

Hoidon jatkumoa ei ole riittävässä määrin rakennettu. Erityisen hankala tilanne on kuntouttavasta laitoshoidosta palaavien kohdalla. Laitos- ja avokuntoutuksen välillä on usein katkos ja asiakas palaa hoidosta samaan ongelmalliseen tilanteeseen mistä on lähtenytkin. Erityisesti näin on jos asiakas ei ole kuulunut jo hoitoonlähtötilanteessa avotuen piiriin.

Vanhusten huollossa on vaikeutena ollut löytää lyhytaikainen sijoituspaikka henkilölle, jolla on päihdeongelma ja joka usein siihen liittyen on terveydellisesti huonossa kunnossa. Lähinnä oikea paikka olisi terveyskeskus.

Asiakkaan kokonaisvaltaiseen tukemiseen olisi pyrittävä. Pulmana on mm. apu muuna kuin virka-aikana. Niinikään yhteistyöhön eri tukipalveluiden ja hallintokuntien kesken on tarvetta.

Päihdehuollossa on palveluita, joita yksittäisten pienempien kuntien on vaikea toteuttaa yksinään. Esimerkkeinä mainittakoon asuntola- tai ensisuojatyyppinen palvelu. Jossain tilanteissa lähellä kotipaikkaa sijaitseva laitoshoitopalvelu olisi tarkoituksenmukaisempi kuin lähettäminen kauemmaksi Suomeen, joka on tilanne tällä hetkellä. Esimerkiksi näissä asioissa olisi hyvä tutkia seutukunnallisia ratkaisuja.

Kaarinassa toimi vuosina 2002-2004 avoin, matalan kynnyksen paikka koulunsa keskeyttäneille ja työttömille nuorille. Usealla kävijällä oli päihdeongelma. Starttipaja oli päiväkeskustyyppinen paikka, johon nuoret saattoivat tulla suoraan joko kadulta tai asiakasyhteistyöryhmän (sosiaalityöntekijä, työvoimaneuvoja, pajan ohjaaja) ohjauksena. Yhtenä työmuotona oli palveluohjaus. Laitoshoidosta palaamisen jälkeen Starttipaja oli monelle nuorelle keskeisin tukipaikka. Kyseessä oli 2-vuotinen Kaarinan Nuorten Pajamestarien hanke. Starttipajatoiminta oli hyväksi havaittu ja paljon tunnustusta saanut palvelumuoto, mutta projektina se oli kuitenkin määräaikainen. Toiminnan loputtua kohderyhmänä olleiden nuorten osalta toimintapaikasta on selvä puute.

Toimenpide-ehdotukset

- 1) ikääntyneiden päihdeongelmaisten palvelupolun selkiyttäminen
vastuutaho: vanhus ja vammaistyön johtaja
aikataulu: 31.12.2006
- 2) hoidon ja kuntoutuksen jatkuvuuden kehittäminen, erityisenä kohteena laitospaluu-
kuntoutuksesta paluun vaihe
vastuutaho: päihdetiimi
aikataulu: 31.12.2005
- 3) kunnan käyttämien päihdepalvelujen laatuarviointi (hoidon kriteeristö)
vastuutaho: päihdetiimi
aikataulu: 31.12.2006
- 4) varhaisvaiheen puuttuminen (mini-interventiot)
vastuutaho: terveyskeskus
aikataulu: 31.12.2006
- 5) Starttipaja: toiminnan uudelleen käynnistämisen mahdollisuuksien selvittäminen
vastuutaho: sosiaalityön johtaja, päihdetiimi, kuntouttavan työtoiminnan
tiimi
aikataulu: 31.12.2005
- 6) Starttipajatoiminnan käynnistäminen vaihtoehtoisesti osana Kaarinan Nuoret
Pajamestarit ry:n toimintaa
vastuutaho: Nuorten pajan toiminnanjohtaja, sosiaalityön johtaja
aikataulu: 30.6.2006

6. Seuranta ja arviointi

Kehittämistyöryhmä on peilannut ja arvioinut valmistunutta Kaarinan päihdetyön kehittämissuunnitelmaa valtakunnallisiin päihdepalvelujen laatusuositukseen sekä alkoholiohjelmaan. Päihdepalvelujen laatusuosituksilla sosiaali- ja terveysministeriö ja Suomen Kuntaliitto tahtovat lisätä päihdepalvelujen saatavuutta ja parantaa niiden laatua. Laatusuositukset on valmisteltu tukemaan kuntien päihdepalvelujen suunnittelua, järjestämistä ja kehittämistä.

Päihdepalvelujen laatusuositukset ovat:

- 1) päihdepalvelujen lähtökohdat
- 2) päihdestrategia
- 3) palvelujärjestelmä
- 4) henkilöstön osaaminen ja työssä jaksaminen
- 5) asiakastyön toteutus
- 6) seuranta ja arviointi

Päihdepalvelujen lähtökohdissa korostetaan kuntalaisten oikeutta tarpeenmukaiseen ja tasokkaaseen sekä oikeaan aikaan toteutettuun päihdehoitoon ja -kuntoutukseen. Päihdehoidon ja -palveluiden lähtökohdana tulee olla asiakkaan ja hänen läheistensä avun, tuen ja hoidon tarve.

Laatusuosituksissa edellytetään jokaiselta kunnalta päihdestrategiaa. Kaarinan osalta strategiaa on laadittu kahdessa osassa: ensin Kaarinan huumeiden strategia vuonna 2001 ja nyt 2004 valmistuva päihdetyön kehittämissuunnitelma. Nämä kaksi suunnitelmaa on tarkoitus yhdistää laatusuosituksen mukaiseksi päihdestrategiaksi.

Palvelujärjestelmä, sen monipuolisuus ja toimivuus on laatusuosituksena. Kunnan tulee järjestää asukkailleen monimuotoisia päihdepalveluita varhaisvaiheen toteutamisesta ja akuuteista päivystyspalveluista alkaen pitkäaikaiskuntoutukseen. Kehittämissuunnitelmassa on paneuduttu Kaarinan olemassa oleviin päihdepalveluihin, niissä havaittuihin epäkohtiin ja nostettu tästä konkreettisia toimenpide-ehdotuksia.

Henkilöstön osaaminen ja työssä jaksaminen on päihdepalvelujen laatusuositus, jota Kaarinan päihdetyön kehittämissuunnitelmassa ei ole nostettu esille. Myöhemmin yhdistettävän Kaarinan päihdestrategian on hyvä pitää sisällään tärkeä teema päihdetyötä tekevien työntekijöiden huomioimisesta. Työntekijät voivat käyttää päihdetiimiä avukseen työnohjauksen ja jaksamisen tueksi.

Asiakastyön tekemisessä laatusuositukset korostavat päihdepalvelujen toteuttamista asiakaslähtöisesti, asiakkaan omia ja hänen läheistensä voimavaroja vahvistaen ja tukien. Vuorovaikutuksen tulee perustua kunnioittavaan, empaattiseen ja asiakasta motivoivaan lähestymistapaan ja asiakassuhteen tulee perustua luottamuksellisuuteen. Hoidon ja kuntoutuksen jatkuvuus on laatusuositusten mukaisesti nousut tärkeäksi linjaukseksi Kaarinassa. Kehittämistyö kuntoutuksen jatkuvuuden turvaamiseksi on määritelty asiakasyhteistyöryhmän, päihdetiimin vastuulle. Päihdetiimiä voidaan käyttää apuna kuntoutushoidon jälkeisiä tukitoimia pohdittaessa. Päihdetiimistä on lehti-ilmoituksen keinoin tiedotettu kuntalaisille, lisäksi sähköpostitse työntekijöille. Lehti-ilmoituksessa tiedotettiin, että myös päihdeongelmaisen omainen voi ottaa yhteyttä päihdetiimin työntekijöihin.

Laatusuosituksissa seurannalla ja arvioinnilla tarkoitetaan mm. kunnan arviointia päihdestrategian tavoitteiden ja linjausten toteutumisesta, arviointia kunnan järjestä-

mistä ja käyttämistä päihdepalveluista sekä vertailua palvelujen kustannuksista alueellisesti ja valtakunnallisesti. Seuranta ja arviointi tulee pitää sisällään esimerkiksi selvitystä jonotusajoista eri palveluihin ja asiakastyytyväisyyskyselyjä.

Valtioneuvosto määritteli alkoholipolitiikan linjauksia koskevassa periaatepäätöksessään keskeiset tavoitteet ja valtionhallinnon toimintalinjat alkoholihaittojen vähentämiseksi. Nämä kolme osatavoitetta ovat alkoholin lasten ja perheiden hyvinvoinnille aiheuttamien haittojen vähentäminen, alkoholijuomien riskikäytön ja siitä aiheutuvien haittojen vähentäminen sekä alkoholijuomien kokonaiskulutuksen kääntäminen laskuun. Alkoholiohjelman (2004-2007) tavoitteena on koota haittojen ehkäisy- ja vähentämistoimet jäsentyneeksi kokonaisuudeksi, jossa yhteistyö edistää yhteisten tavoitteiden saavuttamista. Yhteistyö pohjautuu vapaaehtoiseen kumppanuuteen, joka vahvistetaan kirjallisella sopimuksella.

Alkoholiohjelma 2004-2007 käsittelee kuntien asemaa alkoholihaittojen ehkäisyssä ja vähentämisessä. Päihdehuoltolaki velvoittaa kunnan huolehtimaan siitä, että päihdehuolto järjestetään sisällöltään ja laadultaan sellaiseksi kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Päihdehaittojen ehkäisy tulisi ottaa huomioon kaikessa kunnan päätöksenteossa. Alkoholiohjelman mukaan laaja-alainen, eri toimintamalleja ja toimijoita yhdistävä paikallistason työ on osoittautunut tehokkaammaksi kuin yksittäiset toimet. Työn tehostuminen edellyttää, että kunnissa ehkäistään alkoholihaittoja laaja-alaisena viranomaisten, järjestöjen ja elinkeinon yhteistyönä. Edelleen alkoholiohjelman esittämissä suosituksissa kunnille korostetaan päihdestrategian laatimista, jossa painotetaan alkoholiohjelmassa esitetyt painopisteet. Työn tehostuminen edellyttää, että kunnissa esitetään poikkihallinnollista yhteistyötä ehkäisevän päihdetyön suunnittelussa ja toteuttamisessa moniammatillisen ryhmätyöskentelyn kautta ja varaamalla ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilölle riittävät toimintaedellytykset.

Kaarinassa päihdetyön kehittämissuunnitelmaa on ollut laatimassa moniammatillinen työryhmä, jossa on ollut edustajia monesta eri tahosta, myös kolmannelta sektorilta. Elinkeinoelämän edustajia mukana ei ole ollut, vaan yhteistyötä tähän suuntaan tulee kehittää. Ehkäisevää päihdetyötä Kaarinassa suunnittelee, toteuttaa ja arvioi moniammatillinen työryhmä, Sateenkaarina.

Kaarinan päihdetyön kehittämissuunnitelman toimenpide-ehdotusten toteuttamisvastuu on jakautunut usealle eri taholle. Käytännön kehittämistyöstä vastuuta annettiin monen teeman osalta päihdetiimille. Toimenpide-ehdotuksia on aikataulutettu kiireellisyysjärjestyksen mukaisesti. Kehittämissuunnitelman seuranta ja arviointia tehdään kerran vuodessa, ensimmäisen kerran tammikuussa 2006. Seurannasta ja arvioinnista vastaa päihdehuollon kehittämissuunnitelma, sosiaalityön johtajan koolle kutumana. Tammikuussa 2006 tullaan arvioimaan vuodelle 2005 asetettujen toimenpide-ehdotusten toteutuminen.

Suunnitelmaa tehtäessä työryhmässä nousi esille tarve koota konkreettisen ja lyhyen kehittämissuunnitelman tueksi raportti käsitellyistä asioista. Raportista toivotaan työkalua käytännön kehittämistyöhön, johon olisi jäsennellysti kirjattu kaikki työryhmän ja päihdetiimin muistiot keskeisistä aihekokonaisuuksista. Tämän lisäksi on päätetty laatia "käsikirja" päihdetyötä tekevien työntekijöiden tueksi. Käsikirjaan tullaan keräämään tietoa mm. Kaarinan päihdepalveluista, toimintamahdollisuuksista ja kolmannen sektorin tarjoamista palveluista. Informaatio päihdeongelmaisia koskevista asioista koetaan olevan hajallaan ja tarve tietojen kokoamiseen nähdään tärkeäksi. Käsikirja voisi toimia perehdytyskansiona uusille työntekijöille pitäen sisällään oleellisen tiedon paikallisista päihdeasioista. Kehittämissuunnitelma antoi raportin ja käsikirjan laatimisen päihdetiimin tehtäväksi ja valmistumisen aikatauluksi sovittiin 31.12.2005.

7. Tiivistelmä

Kaarinan päihdetyön kehittämissuunnitelma valmistuu vuoden 2004 lopussa. Työryhmä on lähtenyt työssään kartoittamaan nykyisiä palveluja sekä kiinnittämään erityistä huomiota käytännön päihdetyöstä nouseviin ongelmakohtiin ja puutteisiin. Tästä lähtökohdasta käsin työryhmä on laatinut hyvin konkreettisen ja käytännönläheisen kehittämissuunnitelman. Valmistunutta suunnitelmaa on tarkasteltu myös päihdepalvelujen laatusuosituksen ja alkoholiohjelman näkökulmasta.

Päihdetyön linjauksina esitetään avohuoltopainotteisuus, yhteistyö sekä hoidon ja kuntoutuksen jatkuvuuden turvaaminen ja kehittäminen. Avohuoltopainotteisuus tulee esille suunnitelmassa toimenpide-ehdotuksina, joista moni kohdistuu avohuollossa tehtävään työhön, sen palvelujen kehittämiseen ja palveluista tiedottamiseen. Avohuoltoa pidetään ensisijaisena. Avohuollossa korostuu päihdeongelmaisten työn tukeminen, erilaiset päivätoiminnan mahdollisuudet, toimet arjessa selviytymisen tueksi. Yhteistyö ja sen muotojen kehittäminen on nostettu linjauksena esille. Moniammatillinen yhteistyö päihdeongelmaisten auttamisessa, asiakastyössä kuin päihdeasioiden kehittämisessäkin nähdään tehokkaimmaksi.

Hoidon ja kuntoutuksen jatkuvuuden turvaaminen on kolmantena päihdetyön linjauksena. Hoitojatkumoiden puutteen on huomattu olevan ongelmakohta Kaarinassa. Eri-tyistä huomiota halutaan kiinnittää päihdekuntoutuksesta kotiutuvien henkilöiden tilanteeseen, palveluvaihtoehtojen etsimiseen kotikunnassa ja tarpeen mukaisen jatkohoidon järjestämiseen.

Päihdetyön kehittämissuunnitelmassa on lyhyesti kuvattu valittujen aihekokonaisuuksien nykytila ja kehittämishaasteet sekä konkreettiset toimenpide-ehdotukset vastuutahoineen ja aikatauluineen.

Tiivistelmä toimenpide-ehdotuksista

Asuminen

1) asumisneuvoja- toimintamallin luominen ja vakiinnuttaminen:

* toimintamallin luominen, raportti
vastuutaho: asumisneuvoja
aikataulu: 31.12.2005

* toimintamallin vakiinnuttaminen
vastuutaho: sosiaalityön johtaja
aikataulu: 31.12.2006

2) kotipalvelun Almi-tiimin vahvistaminen (mielenterveysohjaajan viran saaminen, palveluohjauksen mallin luominen)

vastuutaho: vanhus- ja vammaistyön johtaja
aikataulu: 31.12.2006

3) yhteistyön kehittäminen asukasvalinnoissa Hovirinnan Huollon kanssa

vastuutaho: asuntotyöryhmä
aikataulu: 31.12.2005

- 4) Ikääntyneiden päihdeongelmaisten asumiskäytännöistä ja –mallista sopiminen
vastuutaho: asuntotyöryhmä ja SAS-ryhmä
aikataulu: 31.12.2006
- 5) mallin luominen tukiasukkaiden tukemiseen ja tukiasuntojen valvomiseen
vastuutaho: päihdetyön sosiaalityöntekijät ja asumisneuvoja
aikataulu: 31.12.2004
- 6) käytäntö tilapäisasumisen järjestämiseksi
vastuutaho: sosiaalityön johtaja
aikataulu: 31.12. 2005

Arjen ja sosiaalisten suhteiden tukeminen

- 1) Nappi & Plätyn ostopalvelusopimuksen tarkentaminen ja selkiyttäminen
vastuutaho: sosiaalityön johtaja ja toimintakeskuksen johtaja
aikataulu: 30.6.2005 mennessä
- 2) Nappi & Plätyn ja Kasevan Kiesin päivätoiminnan muotojen kehittäminen ja asiakasprofiiliin selkiyttäminen
vastuutaho: päihdetiimi
aikataulu: jatkuva
- 3) päihdetyön päivätoiminnoista sekä päihdetiimistä tiedottaminen sekä suurelle yleisölle että erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöille
vastuutaho: päihdetiimi
aikataulu: jatkuva
- 4) nuorten päihdeongelmaisten päivätoiminnan kehittäminen (ks. luku 5)
- 5) Nappi & Plätyn ostopalvelusopimuksen tarkennuksen yhteydessä selvitetään mahdollisuus käynnistää ikääntyneisiin päihdeongelmaisiin suunnattava toiminta yhteistyössä Kaarinan vanhusten palvelukeskuksen säätiön kanssa.
vastuutaho: sosiaalityön johtaja, toimintakeskuksen johtaja ja säätiön toiminnanjohtaja
aikataulu: 30.6.2006 mennessä

Työn tukeminen ja työkyvyn arviointi

- 1) tiedottaminen erilaisista työllistämismahdollisuuksista työntekijöille
vastuutaho: päihdetiimi
aikataulu: jatkuva
- 2) yhteistyön kehittäminen työllistämistoimintaa järjestävien tahojen kanssa kutsu-
malla koolle laajennettu päihdetiimi kahdesti vuodessa
vastuutaho: päihdetiimi
aikataulu: kaksi kertaa vuodessa

Hoito ja kuntoutus

- 1) ikääntyneiden päihdeongelmaisten palvelupolun selkiyttäminen
vastuutaho: vanhus- ja vammaistyön johtaja
aikataulu: 31.12.2006

- 2) hoidon ja kuntoutuksen jatkuvuuden kehittäminen, erityisenä kohteena laitospalautuksesta paluun vaihe
vastuutaho: päihdetiimi
aikataulu: 31.12.2005
- 3) kunnan käyttämien päihdepalvelujen laatuarviointi (hoidon kriteeristö)
vastuutaho: päihdetiimi
aikataulu: 31.12.2006
- 4) varhaisvaiheen puuttuminen (mini-interventiot)
vastuutaho: terveyskeskus
aikataulu: 31.12.2006
- 5) Starttipaja: toiminnan uudelleen käynnistämisen mahdollisuuksien selvittäminen
vastuutaho: sosiaalityön johtaja, päihdetiimi, kuntouttavan työtoiminnan tiimi
aikataulu: 31.12.2005
- 6) Starttipajatoiminnan käynnistäminen vaihtoehtoisesti osana Kaarinan Nuoret Pajamestarit ry:n toimintaa
vastuutaho: Nuorten pajan toiminnanjohtaja, sosiaalityön johtaja
aikataulu: 30.6.2006

Lähteet

Huumeiden käyttäjien hoitoonohjaus Kaarinassa

Kaarina, 2002

Internetissä: www.kaapiitk.fi/paihde/ > Julkaisuja

Kaarinan huumetyön strategia

Kaarina, 2002

Internetissä: www.kaapiitk.fi/paihde/ > Julkaisuja

Päihdepalveluiden laatusuosukset

Helsinki 2002, Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2002:3

Internetissä: <http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/julkaisut/paosisallys165.htm>

Päihdehoitoyksiköiden laatuarviointilomakkeet

http://www.stakes.fi/neuvoa-antavat/hoitopaikat/laatuarvio_main.htm

Liite 1**KAARINAN SEUDUN VAMMAISTEN PALVELUYHDISTYS ry**

POIJU-projekti

- mielenterveys- ja päihdeongelmaisten (kaksoisdiagnoosiasiakkaat) palveluohjaus

Kaarinan Seudun Vammaisten Palveluyhdistys ry toteuttaa kumppanuushankkeena Kaarinan Nuoret Pajamestarit ry:n kanssa 1.5.2005–31.12.2008 Poiju-projektin Kaarinan Mielenterveyskeskuksen alueella Kaarinassa, Piikkiössä, Paimiossa ja Sauvos-
sa Raha-automaattiyhdistyksen projektiavustuksen tuella.

Tavoitteet ja toteuttaminen:

Projektin päämääränä on kehittää palvelujärjestelmä, jossa päihde- ja mielenterveysasiakkaita tuetaan yksilöllisen palveluohjauksen avulla itsenäiseen arjen hallintaan. Tavoitteena luoda päihde- ja mielenterveyskuntoutujille sosiaalista tukea tarjoavien toimijoiden verkosto ja tutkia, miten avokuntoutuksessa tarvittava sosiaalinen tuki voidaan parhaiten järjestää.

Kohderyhmänä ovat aikuiset päihde- ja mielenterveysasiakkaat, jotka ovat vaarassa syrjäytyä tai jo syrjäytyneet. Projektissa yhdistetään Kasevan mielenterveystyön ja Pajamestareiden päihdetyön osaaminen ja toiminnalliset resurssit. Asiakkaat projektiin ohjaa moniammatillinen päihdetiimi ja Kaarinan Mielenterveyskeskus. Kaikille laaditaan yksilöllinen kuntoutumissuunnitelma, jonka toteutumista seurataan asiakkaan verkostoryhmässä.

Toimintamallina on palveluohjaus. Palveluohjaajan tehtävänä on huolehtia, että asiakas ja palvelujärjestelmä kohtaavat ja asiakas pysyy palvelujen piirissä. Työmenetelminä ovat neuvonta, ohjaus, asiointiapu, kotikäynnit, puhelinkontaktit, verkosto- ja hoitokokoukset. Palveluohjaajat auttavat tuetun asumisen tarpeessa olevia asiakkaitaan itsenäisempään arjen hallintaan. Projektiin palkataan kaksi projektityöntekijää (palveluohjaajaa). Palveluohjaajat työskentelevät arkisin 7-22, lisäksi viikonloppupäivystystä ja yhteistyötä sosiaalitoimen Almi-tiimin kanssa. Palveluohjaajan työ asiakkaan kanssa on asiakaslähtöistä ja pitkäjänteistä (2-3 vuotta).

Arviointi ja yhteistyötahot:

Projektille nimetään ohjaus- ja verkostoryhmät. Projektia arvioidaan asiakas- ja yhteistyötahojen kyselyjen sekä itsearvioinnin avulla. Laadunvarmistus yhteistyössä Turun AMK:n kanssa. Oy Vasso Ab on mukana projektin toteutuksen ja arvioinnin suunnittelussa. Projektiin ovat kirjallisesti sitoutuneet Vasson lisäksi Kaarinan ja Piikkiön sosiaalitoimet, Kaarinan–Piikkiön terveyskeskus ky, Kaarinan Mielenterveyskeskus ja kumppanuussopimuksella Pajamestarit.